

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.151/2019/3. szám

A tanács tagjai: . Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Kiss Gabriella előadó bíró
Dr. Parlagi Mátyás bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

ügyintéző: dr. Kovács Kond ügyvéd

Az alperes: I. rendű

Az alperes képviselője:

. Bálint Mária Anna kamarai jogtanácsos
I. rendű

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.703/2018/16/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék 23.P.25.862/2016/27.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

A le nem rótt 1.299.900 (egymillió-kétszázkilencvenkilencezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 1972-től bérlője, majd 1992-től tulajdonosa a 43 m²-es lakásingatlanának, amelynek ablakai az útra néznek és az úttesttől 3,7 - 4 méterre helyezkednek el. Az autópályának a 2x3 sávós bevezetőszakasza az 1980-as években épült, azóta - kiemelkedően a 2000-es évektől - a gépjárműforgalom itt jelentősen megnövekedett. Emiatt a zaj-, por és légszennyezettség folyamatos, mind a nappali,

mind az éjszakai órákban a határértéket jelentősen meghaladja. 2011-ben az út és az épület közé zajvédőfal épült, aminek folytonossága azonban a felperes hálósobájának ablakához közeli buszmegálló miatt megszakad, így a zaj és a por a felperes ingatlana elé torlódik. A környezetterhelés csökkentésére további forgalomszervezési, - technikai, műszaki intézkedés nem kivitelezhető.

- [2] Az útszakasz tulajdonosa a per korábbi II. rendű alperese, kezelője az I. rendű alperes, aki az egyes üzemeltetési és fenntartási feladatokkal bízta meg, megtartva a rendszeres ellenőrzés, megrendelés, engedélyezés jogát. A felek kötelezettségeit, jogait a köztük létrejött közszolgáltatási keretszerződés alapján megkötött megbízási szerződés és annak módosításai tartalmazzák.
- [3] A felperes lakásának forgalmi értéke 1992-ben 970.000 forint volt, jelenleg 1000 forint, lakhatásra alkalmatlan a környezeti terhelés miatt. Az ingatlan 2017. évi értéke az akkori műszaki állapotában, azonban az 1992-es környezeti hatások mellett 13.300.000 forint.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes a Fővárosi Ítéltábla jogerős részítéletét követő megismételt eljárásban módosított keresetében 13.300.000 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 100. §-ára, 339. §-ára, 345. §-ára, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 101. és 103. §-ára alapította. Az I. rendű alperesnek mint az út kezelőjének kártérítési felelősségére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy lakásingatlanának értéke a környezetterhelés miatt 1000 forintra csökkent, lakhatásra alkalmatlan. Állította, a zajvédelem érdekében elvégzett tevékenységek a lakhatás minőségét tovább rontották.
- [5] Az I. rendű alperes ellenkérelmében jogellenes és felróható magatartásának hiányára hivatkozva kérte a kereset elutasítását. Álláspontja az volt, hogy a felperes kára az út eredeti nyomvonalának kijelöléséből, a kellő védőtávolság hiányából ered. Véleménye szerint a környezet minőségében pozitív változást eredményező forgalomszervezési, forgalomtechnikai intézkedés, illetőleg a gyorsforgalmi út városközpontba történő bevezetésének más alternatívája nem lehetséges. Utalt arra is, hogy a terhére róható forgalomnövekedést okozó szervezési visszasság nem állapítható meg. Hivatkozott arra, hogy az érintett ingatlan előtt zajvédőfalat létesített és az ablakokat ugyancsak zajvédelemmel látta el, ami a kártérítési felelősségét kizárja. További érvelése szerint az átmenő forgalom az 1990-es évek elején lényegesen nagyobb volt, mint az ezredforduló idején és a mai járművek már a

környezetet is kevésbé szennyezik. Kiemelte, az útszakasznak nem tulajdonosa, üzemeltetője vagy fenntartója, az üzemeltetést 2016 áprilisától a Zrt. látja el, emiatt felelőssége sem állhat fenn. Végül hangsúlyozta, a felperes olyan időpontban vásárolta meg ingatlanát, amikor a 2x3 sávós útszakaszt már átadták, ez pedig a károsult károkozásba való beleegyezésének tekintendő.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint a felperes nem tudta bizonyítani, hogy kárát az I. rendű alperes okozta, a 2003 utáni forgalomnövekedés neki felróhatóan következett be, felróható forgalomszervezési magatartás, vagy mulasztás terheli. Kiemelte, hogy az útszakaszt az 1980-as években az akkori jogszabályi előírások be nem tartásával tervezték, engedélyezték. Lényegesnek tartotta, hogy a felperes a helyzet ismeretében vásárolta meg az ingatlant 1992-ben. Úgy foglalt állást, hogy az I. rendű alperes az útszakasznak nem tulajdonosa, fenntartója, vagy üzemeltetője, ami kártérítési felelősségét ugyancsak kizárja.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az I. rendű alperest 13.299.000 forint, valamint késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte a felperes részére. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Indokolásában megállapította, hogy az útszakasz fenntartója, üzemeltetője - saját nyilatkozata alapján is - az I. rendű alperes, akinek felelőssége az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységgel összefüggésben akkor is fennáll, ha a feladatokat megbízottai látják el. Mivel a zaj, üzemi por- és rezgésekibocsátás környezetet veszélyeztető tevékenység, az ezt okozó járműforgalom pedig a közút üzemeltetési körébe esik, az I. rendű alperes a Kvtv. 9. §-a szerint felelősséggel tartozik a tevékenységnek a környezetre gyakorolt hatásaiért. A bizonyítékokat mérlegelve megállapította, hogy a felperes ingatlana folyamatosan jelentős mértékű zaj- és légszennyezettségnek van kitéve, ami részben az út felületéről felszálló porból, részben pedig a kipufogógázokból ered, amit fokoz a zajvédőfal megszakadása. Utalt arra, hogy a környezetterhelés csökkentésére nincs mód. Vizsgálva a Ptk. 345. § (1) bekezdésében írt feltételek megvalósulását, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fokozódó motorizáció, gépjárműforgalom nem tekinthető az I. rendű alperes tevékenységi körén kívüli körülménynek, ezért a kárfelelősség alól nem mentesül. A perben szerzett igazságügyi ingatlanforgalmi szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a perbeli lakás 2017. évi értéke az 1992-es környezeti és a szakvélemény készítésekor műszaki állapotot alapul véve 13.300.000 forint lenne. Ezt csökkentette az ingatlan tényleges, 1000 forintos értékével, és az alperest az így kapott különbözeti összegben marasztalta. Megjegyezte, egyetlen

peradat sem támasztja alá, hogy a felperesnek 1992-ben a jelentős forgalomművekedéssel és környezetterheléssel számolnia kellett.

A felülvizsgálati kérelem

- [8] A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak részbeni, őt marasztaló rendelkezésének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében.
- [9] Indokolásában megsértett jogszabályként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (2) bekezdését, 215. §-át, a Ptk. 345. § (1) bekezdését, valamint a Kvtv. 101. § (1) bekezdését, (2) bekezdés b) pontját, 102. § (1)-(2) bekezdéseit és 103. § (1) bekezdését nevesítette.
- [10] Elsődlegesen kiemelte, hogy a felperes - a másodfokú részítéletben kifejtettek ellenére - a megismételt eljárásban nem tette egyértelművé a Ptk. 345. §-ára történt korábbi hivatkozását, azzal kapcsolatos érvelését nem munkálta ki, e körben nem jelölte meg határozottan az érvényesíteni kívánt jogot és a konkrét jogcímet. Véleménye szerint ezért azzal, hogy a jogerős ítélet e felelősségi formát vizsgálta, túlterjeszkedett a kereseti kérelmen.
- [11] Tévesnek tartotta a másodfokú bíróságnak a Kvtv. 101. § (1), 102. § (1) és 103. § (1) bekezdésére történt utalását amiatt, hogy ugyanezen jogszabály 3. § (1) bekezdés e) pontja értelmében az épített környezet alakításáról külön törvény, nevezetesen az 1997. évi LXXVIII. törvény rendelkezik. Ugyanakkor felülvizsgálati kérelmében maga is rögzítette, hogy ez a törvény építésügyi szabályokat tartalmaz, az utak megépítésével okozott károk megtérítésére viszont nem tér ki.
- [12] Kifejtette, a Kvtv. 103. § (1) bekezdése - hasonlóan a Ptk. 345. § (1) bekezdéséhez - a környezetveszélyeztető tevékenységgel okozott károkra a Ptk. fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályait rendeli alkalmazni, ami az út tulajdonosa vonatkozásában valósul meg, így az I. rendű alperes esetében nem alkalmazható. Az ítéletnek e jogszabályhelyre való hivatkozását azért is tévesnek tartotta, mert sem a felperes, sem a jogerős ítélet nem jelölte meg, miben áll a környezet igénybevétele, terhelésével járó tevékenysége vagy mulasztása.
- [13] A továbbiakban azzal érvelt, hogy mivel az üzemeltetéssel, fenntartással kapcsolatos feladatok ellátásával más céget bízott meg, vagyis kezelői kötelezettségét harmadik személy igénybevételeivel teljesíti, felróhatóság híján kártérítési felelősséggel nem tartozik. Végül hangsúlyozta, azzal, hogy nyilatkozott a megbízási szerződés létéről, a megbízott személyéről, valójában az útszakasz tényleges használóját nevezte meg, így a Kvtv. 102. § (2) bekezdése alapján mentesül az egyetemleges felelősség alól.
- [14] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [16] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 270. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, a Pp. 272. § (2) bekezdése szerint megjelölt jogszabálysértések tekintetében bírálta felül.
- [17] A felperes kereseti kérelmében a jogalap körében kifejezetten hivatkozott a Ptk. 345. §-ára és - egyebek mellett - megjelölte a Kvtv. 103. § -át is, amely utal a fokozott veszéllyel járó tevékenység szabályainak alkalmazására. E hivatkozásait a perben mindvégig fenntartotta, olyan nyilatkozatot, ami ennek ellenkezőjére engedne következtetni, nem tett. Az, hogy a későbbiekben a bíróság felhívására nem tette egyértelművé, részleteiben nem fejtette ki ezzel kapcsolatos álláspontját, nem jelenti, hogy a jogalap körében módosította volna a kereseti kérelmében előadottakat. Alappal vizsgálta tehát e jogszabályhelyek alkalmazhatóságát a megállapított tényállás tükrében a másodfokú bíróság, fel sem merült a jogcímhez kötöttség kérdése. Mindezek alapján a felülvizsgálati kérelemben elsődlegesen hivatkozott eljárásjogi okokból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [18] Jelen esetben igazságügyi szakértő által igazolt, hogy a felperesi ingatlannál több környezeti elem (Kvtv. 4. § 1. pont) változott a határértéket (4. § 24., 25. pont) meghaladó mértékben a zaj-, por-, illetőleg károsanyag terhelés miatt. A határértéket meghaladó terhelés pedig környezet-, illetőleg egészségkárosodást okozhat, így mindenképpen veszélyezteti a környezetet, ezért az ezzel okozati összefüggésben keletkezett kárra a Kvtv. 103. § (1) bekezdése alapján a Ptk. fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai (Ptk. 345-346. §) irányadóak (hasonlóan: BDT2019. 4077., Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.531/2010/4., Győri Ítéltőtábla Pf.I.20.234/2015/7.)
- [19] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a kártérítési felelősség az útszakasz tulajdonosát, illetőleg tényleges használóját, az egyes üzemeltetési feladatok ellátásával megbízott társaságot terheli.
- [20] A felelősség fennálltának vizsgálatakor nem lehet figyelmen kívül hagyni - amit egyébként az I. rendű alperes sem tett vitássá -, hogy a Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő főútvonalak, közutak és közterületek kijelöléséről szóló 432/2012. (XII. 29.) Kormányrendelet 2. pont melléklete szerint a perbeli útszakasz fenntartójának, üzemeltetőjének minősül. Az út kezelése, üzemeltetése a környezet több elemének igénybevételével, terhelésével járó tevékenység (Kvtv. 4. § 9. pont), hiszen azt biztosítja, hogy azon gépjárművek közlekedjenek, amelyek -

köztudomásúan [Pp. 163. § (3) bekezdés] - káros anyagokat bocsátanak ki. Emiatt - figyelemmel a Kvtv. 101. § (1) bekezdésére - az I. rendű alperes környezethasználónak tekintendő, akinek felelőssége a Kvtv. IX. fejezete szerint áll fenn.

[21] Helyesen rögzítette ezért a jogerős ítélet, hogy az I. rendű alperes mint használó a Kvtv. 102. § (1) bekezdése alapján a környezetterhelésért, veszélyeztetésért, az ezekkel a felperesi ingatlanban okozott kárért felelősséggel tartozik. Nem mentesíti ez alól a felelősség alól a Fővárosi Közterület Fenntartó Zrt-vel, illetőleg jogutódjával létrejött megbízási jellegű szerződéses jogviszony sem. A keret- és megbízási szerződés, valamint annak módosításai szerint az I. rendű alperes mint az érintett útszakasz kormányrendelet szerinti kezelője, üzemeltetője ugyan feladatai jelentős részének elvégzésével a megbízottat bízta meg, aki a nevében és helyette jár el (Fővárosi Törvényszék 23.P.26.580/2009/19/A/2. számú megbízási szerződés), bizonyos feladatokat, jogköröket (például ellenőrzés, jóváhagyás) azonban megtartott. Ilyen körülmények között téves az az I. rendű alperesi álláspont, hogy a jogszabállyal megállapított kezelői, üzemeltetői minőségét átadta volna a megbízottnak, így tényleges használónak ő minősülne. Lényeges, hogy a megbízási a Ptk. 474. § (1) bekezdése értelmében belső jogviszonyt létesítő kétoldalú jognyilatkozat, szerződés, melyben a megbízott a megbízó utasításai szerint és érdekének megfelelően jár el. A megbízott által okozott kár megtérítését a Ptk. 350. §-a rendezi. Helyesen fejtette ki a jogerős ítélet, hogy a perbeli megbízási jogviszonyban így - figyelemmel a fokozott veszéllyel járó tevékenységre - a megbízó és a megbízott egyetemleges felelőssége sem áll fenn [Ptk. 350. § (1) bekezdés harmadik mondata], ezért értelemszerűen a 102. § (2) bekezdése szerinti mentesülés sem jöhet szóba.

[22] Téves az a felülvizsgálati kérelem szerinti érvelés is, hogy a jogvitában a Kvtv. 101-103. §-aiban szabályozott kárfelelősségi rendelkezések csak az út tulajdonosára nézve irányadók. Ebből a szempontból lényeges, hogy a 101. § a környezethasználó általános kártérítési felelősségét mondja ki. Környezethasználónak pedig a 2. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a környezetet igénybe vevő, terhelő, veszélyeztető, illetőleg szennyező tevékenységet folytató természetes és jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet minősül. Ezt az általános szabályt bontja ki a továbbiakban a Kvtv. 102. §-a. A 102. § (1) bekezdése kétségtelenül utal a tulajdonos felelősségére, azonban - főszabályként - az érintett ingatlan birtokosával (használójával) egyetemleges helytállási kötelezettségét írja elő, a (2) bekezdés pedig a tényleges használó kizárólagos felelősségét is lehetővé teszi. Mindezen rendelkezések - figyelemmel a fentebb kifejtettekre - nem mondanak ellent a jogerős ítélet azon következtetésének, hogy az I.

rendű alperes felelőssége fennáll a felperes ingatlanának a jelentős környezetterhelés miatti értékcsökkenéséért.

- [23] Mindezekon felül megjegyzi a Kúria, hogy a felperes által hivatkozott BH2000. 447. számú eseti döntés eltérő tényállás, eltérő jogszabályi alap és felelősségi rendszer alkalmazásával született, ezért jelen eljárásban nem irányadó.
- [24] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [25] Miután a felülvizsgálati eljárásban pernyertes felperesnek áthárítható költsége nem merült fel, a Kúria az erről való rendelkezést mellőzte.
- [26] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése alapján számított le nem rótt 1.299.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes I. rendű alperes személyes illetékmentessége [Itv. 5. § (1) bekezdés b) pont] folytán az állam viseli [Itv. 4. §, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §].
- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [28] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja járja ki.

Budapest, 2020. október 13.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Kiss Gabriella s.k. előadó
bíró Dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő